

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: آندری آرشف - (Andrey ARESHEV) کارشناس بنیاد فرهنگ ستراتیژیک
برگردان: ا. م. شیرینی
۲۵ جنوری ۲۰۲۵

جوانب پنهان منشور مشارکت ستراتیژیک امریکا و ارمنستان

[من ب [طور کلی طرفدار دامن زدن به اختلافات بین خلقها و کشور های همسایه نیستم و اساساً این بیت حضرت حافظ:

درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد * نهال دشمنی بر کن که رنج بی شمار آرد،

سر لوحه کارم بوده است. با وجود این، مقاله حاضر را محض خاطر خطیر ایران شهری های پیرو سیاست انگلیس که حق و حقوق طبیعی خلقها را براحتی آب خوردن پایمال می کنند و همچنین، غرب گرایان مشتاق همکاری بردهوار با رژیم های آنگلو ساکسون، به ویژه در منطقه قفقاز، ترجمه نموده، در پایان مقاله نیز نشانی چند مطلب مرتبط با موضوع را تقدیم حضورشان می نمایم.] - شیرینی

*****

هیأت امریکائی ممکن است در مرز ارمنستان و ایران فرود آید

آرارات میرزویان، وزیر امور خارجه ارمنستان و انتونی بلینکن، وزیر امور خارجه وقت امریکا، در ۱۴ جنوری، منشور مشارکت ستراتیژیک امریکا و ارمنستان را در واشنگتن امضاء کردند. متن منشور تقریباً بلافاصله به زبان های انگلیسی، ارمنی و روسی منتشر شد. همانطور که ناظران خاطر نشان می کنند، این سند، به لحاظ قانونی الزام آور نیست، بلکه اساساً ماهیت حقوقی دارد و در آن، هیچ تضمین امنیتی مؤثری برای این جمهوری قفقاز در نظر گرفته نشده است.

شکی نیست که مالکان سابق کاخ سفید با تمام توان تلاش می کردند این روند دو ساله را تکمیل کنند. زیرا، بیم آن داشتند جانشینان بایدن و بلینکن از حوادث قفقاز بیشتر فاصله بگیرند. به هر حال، منشور، که متن آن مطمئناً مورد توافق تیم دونالد ترامپ قرار گرفته، چارچوب و سمت و سوی همکاری دوجانبه را در طیف وسیعی از موضوعات با در نظر

گرفتن تجربه قبلی، از جمله وصایای جان بولتون و طرح سازمان توسعه بین‌المللی امریکا (سازمان ممنوعه در روسیه) و با شرح اهداف و مقاصد امریکا در ارمنستان در شرایط امتناع اجتناب‌ناپذیر دولت پاشینیان از قره‌باغ کوهستانی دقیقاً به همان شکلی که انجام شد، تعریف می‌کند.

بلیکن امضای منشور را دستاورد مهمی در روابط دو کشور خواند و گفت: «کمیسون مشارکت ستراتیژیک، گسترش همکاری‌ها را در تعدادی از حوزه‌ها، از جمله اقتصاد، دفاع، امنیت و دموکراسی بدنام تضمین خواهد کرد. این منشور، مبنای روابط دوجانبه در چارچوب منافع مشترک خواهد بود و در حال حاضر ما در زمینه ایمنی صلح‌آمیز هسته‌ای و انرژی هسته‌ای مذاکره می‌کنیم». به گفته کارشناسان ارمنی، دقیقاً «امنیت انرژی» با افزایش سهم فناوری‌های غربی (به‌ویژه هسته‌ای امریکا)، خلاف فرمول‌بندی‌های مبهم در بخش مربوط به امنیت، باید به عنوان جزء اصلی سند در نظر گرفته شود.

تیگران کوچاریان، سردبیر آلفا نیوز، با عطف توجه به جنبه‌های سیاسی داخلی هیاهوی تبلیغاتی پیرامون امضای منشور می‌نویسد: «این سند نوعی آبنبات است که پاشینیان به شهروندان کشور می‌خوراند و آن‌ها را گمراه می‌کند. بسیاری از مردم هنوز فکر می‌کنند که پایگاه امریکا در ارمنستان موجب تضمین امنیت می‌شود. در عین حال، تبلیغات خشن روس‌هراسی بدون وقفه به گوش مردم انباشته می‌شود و به آن‌ها اجازه استراحت و تحلیل اوضاع را نمی‌دهد. مردم از نظر فیزیکی فرصتی برای درک آنچه در حال رخ دادن است، ندارند». امضای اسناد مشابه توسط امریکائی‌ها با اوکراین (حتی قبل از شروع درگیری مسلحانه)، با گرجستان (در جنوری ۲۰۰۹)، افغانستان و سایر «شرکای کوچک» هیچ پیامد مثبتی برای امنیت آن‌ها به همراه نداشت - بلکه به عکس.

علاوه بر این، به گفته کارشناسان حامی پاشینیان، یکی از پیامدهای مثبت امضای منشور، حفاظت از «کریدور میانی» توسط امریکاست که به گفته آن‌ها، راه روسیه، ایران و چین به اروپا را مسدود خواهد کرد. به گفته تیگران کوچاریان، این نوع ستراتیژی «دوراندیشانه» برای ارمنستان «مشکلات امنیتی عظیمی» ایجاد خواهد کرد. زیرا، به عنوان مثال، ایران اخیراً از جنوب ارمنستان، سیونیک، از نفوذ ترکیه و آذربایجان محافظت می‌کند و این را خط قرمز خود اعلام کرده است. اما در اینجا، ارمنستان از زبان کارشناسان درباره خود اعلام می‌کند که منشور [با هدف] مسدود کردن راه ایران به اروپا امضاء شده است. این ادعا از یک طرف، کاملاً پوچ است، اما از طرف دیگر، به قدری خطرناک است که هر کسی از میزان مغز شوئی و انحراف اذهان عمومی متحیر می‌شود...».

ناگفته نماند که در **برنامه سیویل نت**، آرسن خراطیان، مشاور سابق پاشینیان، مرتکب یک لغزش قابل توجه و احتمالاً عمدی شد: «می‌دانم... در این مرحله تصور می‌کنم که دخالت امریکا در موضوع حفاظت از مرزها، شامل نظارت، یعنی جمع‌آوری داده‌های اطلاعاتی خواهد بود. و در حال حاضر در مغری، در مرز ارمنستان و ایران، ابزارهای امریکائی برای مبارزه با قاچاق انسان وجود دارد. پدیده تازه‌ای نیست. یعنی برای ما این مهم است که موضوع جابه جایی کالا در خاک ارمنستان را توسعه دهیم. و ما (دولت در ایروان) مخالف حضور کمک‌های امریکا در آنجا نیستیم». بنابراین، می‌توان فرض کرد که واشنگتن و ایروان، احتمالاً با مشارکت غیرمستقیم باکو، در حال بررسی مجموعه مسائلی هستند که مستلزم حضور بلندمدت ساختارهای امریکائی (احتمالاً تحت نوعی پوشش) در مرزهای ارس و «کمک» آن‌ها در جابه جایی کالا در طول «گذرگاه زنگزور» می‌باشد. در حالی که رئیس جمهور الهام علی‌یف در مصاحبه‌ی پر مخاطب خود با شبکه‌های تلویزیونی محلی آمادگی خود را برای ارتقاء روابط با دولت ترمپ به سطح «ستراتیژیک» اعلام کرد، مرزبانان روسی بر اساس توافقات دوجانبه بین مسکو و ایروان، از ۳۰ دسامبر ۲۰۲۴ از پست بازرسی آگراک خارج شدند. همزمان با این، جیحون بایراموف، وزیر امور خارجه آذربایجان با بیان این که

«امریکا منافع آذربایجان را در نظر نمی‌گیرد، بلکه سعی می‌کند در راستای منافع خود عمل کند و شرایط خود را دیکته کند»، **پایان همکاری** با سازمان توسعه بین‌المللی امریکا را تأیید کرد.

کارشناسان باکو با گذاشتن نکات سند امضاء شده در واشنگتن به زیر ذره‌بین، توجه خود را به **فرمولبندی بند سوم**، بند حاکی از نزدیکی ارمنستان به ناتو، «تعمیق ادغام ارمنستان در ساختارهای یورو آتلانتیک به عنوان اولویت دوجانبه» و همچنین، به حمایت امریکا از روند صلح بین ارمنستان و آذربایجان معطوف می‌کنند.

در این سند که در دو جا به طور غیرمستقیم به ترکیه اشاره شده، آمده است: «با توجه به این که ارمنستان از سپتامبر ۲۰۲۳ با بحران پناهندگی روبه رو بوده است، امریکا قصد دارد به حمایت از ارمنستان در ارائه کمک به افراد آواره از قره‌باغ کوهستانی و پناهندگان ادامه دهد». «با در نظر گرفتن این که جابه‌جائی کالاها و افراد از مرزها باعث ایجاد وابستگی و روابط سودمند متقابل بین همسایگان می‌شود، امریکا همچنین در نظر دارد به تشویق عادی‌سازی روابط بین ارمنستان و همسایگانش ادامه دهد».

همانطور که بنیامین پاگوسیان، کارشناس علوم سیاسی **یادآوری می‌کند**، در ۱۴ سپتامبر ۲۰۲۳، یعنی پنج روز قبل از عملیات نظامی ارتش آذربایجان که به موجودیت جمهوری قره‌باغ کوهستانی پایان داد، طی جلسات استماع علنی در سنای امریکا، یوری کیم، مقام عالی‌رتبه وزارت امور خارجه، ضمن دادن هشدار شدید به باکو در مورد غیرقابل قبول بودن استفاده از زور گفت: «ما به آذربایجان اجازه نخواهیم داد که پاکسازی قومی ارمنه قره‌باغ کوهستانی را سازماندهی کند»، طرف ارمنی را تشویق کرد، منتها فقط برای چند روز. وزارت امور خارجه تا امروز علی‌رغم اطلاعات و اختیارات بسیار گسترده خود در حال مطالعه است و نمی‌تواند به این سؤال پاسخ دهد که آیا مهاجرت شهریور ارمنه از قره‌باغ را باید پاکسازی قومی دانست یا خیر؟

می‌توان براحتی فرض کرد که برای دولت امریکا، هم بایدن و هم ترامپ، چیز دیگری بسیار مهمتر است. طبق بند دوم، «ارمنستان و امریکا قصد دارند برای تقویت کنترل صادرات کالاهای دومنظوره، هماهنگ کردن چارچوب‌های سیاست و تبادل اطلاعات یک گروه کاری تشکیل دهند. دو کشور همچنین قصد دارند برای گسترش دسترسی شرکت‌های مورد اعتماد فعال در ارمنستان به فناوری‌های صادرات کنترل‌شده وزارت بازرگانی امریکا به مذاکرات مشترک بپردازند».

بدیهی است که این پیش از هر چیز، مستلزم تشدید کنترل بر صادرات مجدد کالاهای تحریم شده با کاربرد دوگانه از طریق ارمنستان به قلمرو فدراسیون روسیه است.

علی‌رغم ابهام در برخی جمله‌بندی‌ها، در این منشور بر لزوم اصلاحات در تقریباً تمام وزارتخانه‌ها، ادارات کلیدی و همچنین نظام قضائی ارمنستان با مشارکت مستقیم شرکای امریکائی دولت ارمنستان تأکید شده است، که شامل **سیاست پرسنلی** متناسب نیز می‌شود. توسعه احزاب سیاسی، اتاق‌های فکر و سازمان‌های غیردولتی تشویق می‌شود و از مشارکت آن‌ها در توسعه قانون‌گذاری، اجرای اصلاحات، ارتباط با مهاجران و غیره حمایت می‌کند. در همین راستا، گمان می‌رود تغییرات اخیر در وزارت کشور و برخی ادارات دیگر، اساساً به دلیل ترجیحات متولیان خارجی صورت گرفته است.

بعید به نظر می‌رسد که دولت دونالد ترامپ، به خیریه بیش از حد تمایل داشته باشد. با این حال، می‌توان حدس زد که فشار بر مقامات ارمنستان در آینده نزدیک، به ویژه اگر صاحب جدید کاخ سفید در مورد «موضوع اوکراین» یک خط تند انتخاب کند، افزایش یابد.

برگرفته از: **بنیاد فرهنگ ستراتیژیک**

مطالب مرتبط:

- برخی از سفارتخانه‌های امریکا به بزرگترین مراکز نظامی- اطلاعاتی تبدیل می‌شوند
  - سفارت ایالات متحده در ارمنستان مرکز کادر سازی و کانون روس‌هراسی
  - رژیم پاشینیان در یک قدمی انجام مأموریت ژئوپلیتیکی خود
  - روگردانی ارمنستان از روسیه و تعظیم به غرب
  - روگردانی ایران از ارمنستان در تقابل آن با آذربایجان
- ۵ بهمن- دلو ۱۴۰۳